

МІНІСТЕРСТВО КУЛЬТУРИ ТА ІНФОРМАЦІЙНОЇ ПОЛІТИКИ УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКА ДЕРЖАВНА АКАДЕМІЯ КУЛЬТУРИ

Факультет культурології
Кафедра культурології

СТРИТ-АРТ ЯК КУЛЬТУРНИЙ ФЕНОМЕН

Програма та навчально-методичні матеріали
з навчальної дисципліни

Галузь знань – 02 Культура і мистецтво
Спеціальність – 027 Музеєзнавство, пам'яткознавство
Освітньо-професійна програма –
Культурна спадщина і пам'яткоохоронна діяльність
Рівень вищої освіти – перший (бакалаврський)

Харків, 2023

УДК 75.052.011.26(073)
С 85

Друкується за рішенням науково-методичної ради ХДАК
(протокол № 10 від 20.04.2023 р.)

Друкується за рішенням ради
факультету культурології (протокол № 8 від 14.04.2023 р.)

Рекомендовано кафедрою культурології
(протокол № 10 від 29.03.2023 р.)

Рецензенти:

В. Д. Мізак – канд. мистецтвознавства, старший викладач кафедри майстерності актора Харківської державної академії культури

Є. В. Козлов – канд. філософських наук, доцент кафедри соціології Київського національного економічного університету імені Вадима Гетьмана

Розробник:

М. О. Жигайло, канд. культурології, викладач

Стріт-арт як культурний феномен : прогр. та навч.-метод. матеріали з навч. дисципліни, галузь знань 02 "Культура і мистецтво", спец. 027 "Музеєзнавство, пам'яткознавство", освітньо-проф. програма "Культурна спадщина і пам'яткоохоронна діяльність", рівень вищ. освіти перший (бакалавр.) / М-во культури та інформ. політики України, Харків. держ. акад. культури, Ф-т культурології, Каф. культурології ; [розроб. М. О. Жигайло]. — Харків : ХДАК, 2023. — 25 с.

I. РЕКВІЗИЦІ НАВЧАЛЬНОГО КУРСУ

1. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, освітньо-професійна / освітньо-наукова програма, освітній рівень	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма здобуття освіти	заочна форма здобуття освіти
Кількість кредитів – 3	Галузь знань: 02 Культура і мистецтво Спеціальність: 027 Музеєзнавство, пам'яткознавство	Вибіркова освітня компонента	
Розділів - 2		Рік підготовки:	
Загальна кількість годин – 90		3-й	–
		Семестр	
Аудиторних годин для денної форми – 30; самостійної роботи – 60.	Освітньо-професійна програма: Культурна спадщина і пам'яткоохоронна діяльність	Лекції	
		20 год.	–
	Рівень вищої освіти – перший (бакалаврський)	Практичні	
		10 год.	–
		Самостійна робота	
		60 год.	–
	Індивідуальні завдання: год.		
	Вид контролю: залік		

2. МЕТА ТА ЗАВДАННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Навчальна дисципліна «Стріт-арт як культурний феномен» націлена на опанування становлення та сприйняття суспільством сучасного вуличного мистецтва, його ролі у формуванні соціокультурного простору міста. Стріт-арт розглянуто як форму художнього самовираження, частину міської культури та способу життя.

Мета. У межах реалізації компетентнісного підходу до підготовки фахівців, навчальна дисципліна спрямована на забезпечення інтегрованого результату, пов'язаного з формуванням вмінь та здібностей до осмислення стріт-арту як культурно-мистецького феномену, його ролі в генезі культурного ландшафту міста та суспільної свідомості. Прикінцевим результатом вивчення навчальної дисципліни є здатність визначати та аналізувати основні види вуличного мистецтва, критично оцінювати сучасні практики урбаністичного мистецтва та їх інтеграцію до соціокультурного простору міста.

Відповідно до освітньо-професійної програми, навчальна дисципліна формує такі компетентності та програмні результати навчання:

Загальні компетентності

- ЗК5. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.
- ЗК7. Цінування і повага різноманітності та мультикультурності.
- ЗК11. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і примножувати досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій.

Фахові компетентності

- СК2. Здатність оцінювати найважливіші події та явища української історії у контексті світової історії.
- СК6. Здатність до атрибуції й експертизи об'єктів історико-культурної спадщини.

Програмні результати навчання

- ПР 2. Аналізувати й узагальнювати історико-культурний матеріал у певній системі.
- ПР20. Застосовувати інформаційно-комп'ютерні технології у професійній діяльності.
- ПР21. Робити презентації усно із візуальним супроводом, електронні презентації, відео-презентації, презентації в письмовій формі державною та іноземною мовами.

Критерії оцінювання результатів навчання:

Основний засіб діагностики успішності навчання – залік.

Оцінювання знань здійснюється за 100 бальною рейтинговою шкалою.

1. Відмінно (90 – 100 балів, А):

- вільне володіння понятійним апаратом,
- вільна орієнтація в матеріалі дисципліни і здатність відповісти на різні питання;
- високий рівень виконання програмних завдань.

2. Добре (74 – 89 балів, С, В):

- добре володіння основними термінами і поняттями,
- досить вільна орієнтація в матеріалі дисципліни і здатність відповісти на основні питання;
- добрий рівень виконання програмних завдань.

3. Задовільно (60 – 73 бали, D, E):

- посередній рівень володіння основними термінами і поняттями,
- недостатньо вільна орієнтація в матеріалі дисципліни і здатність відповісти на окремі питання;
- посередній рівень виконання програмних завдань.

4. Незадовільно з можливістю повторного складання (35 – 59 балів, FX):

- незнання основних термінів та понять,
- незнання основного матеріалу дисципліни і неспроможність відповісти на більшість питань;
- незадовільний рівень виконання окремих програмних завдань.

5. Незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни (0 – 34 бали, F):

- незнання основних термінів та понять,
- незнання матеріалу дисципліни і неспроможність відповісти на питання;
- нездатність до виконання більшості програмних завдань.

Основним критерієм успішності вивчення здобувачем освіти навчальної дисципліни є отримання ним не менш як 60 балів зі 100 за сукупністю усіх видів робіт: складання підсумкового заліку для денної форми здобуття освіти, участь у лекційних заняттях та виконання завдань до лекційного матеріалу, участь у семінарських заняттях, виконання завдань для самостійної роботи.

II. НАВЧАЛЬНИЙ КОНТЕНТ

1. ТЕМАТИЧНО-ЗМІСТОВНЕ НАПОВНЕННЯ

Навчальний матеріал поділено на два розділи, які містять 6 тем, пов'язаних між собою змістовими складовими.

Розділ 1 «Основні теоретичні засади вуличних мистецьких практик сучасності» включає 2 теми: Вуличне мистецтво: основні дефініції поняття; Соціокультурна та мистецька специфіка різновидів вуличного мистецтва.

Розділ 2 «Динаміка та специфіка розвитку світового та вітчизняного стріт-арту» складається із 4 тем: Стріт-арт: філософія, правила, етикет; Вуличне мистецтво в соціокультурному ландшафті міста: імідж, проблема адаптативності та сприйняття; Закордонна мозаїка стріт-арту; Розвиток українського вуличного мистецтва: проблеми та перспективи.

РОЗДІЛ 1

ОСНОВНІ ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ВУЛИЧНИХ МИСТЕЦЬКИХ ПРАКТИК СУЧАСНОСТІ

Тема 1. Вуличне мистецтво: основні дефініції поняття

Вуличне мистецтво в контексті процесів глобалізації. Дефініції поняття «public art» «street art». Класифікація public art Мівона Квона: art in public places (мистецтво в громадських просторах); art as public spaces (твори мистецтва як публічні простори); art in the public interest або «новий жанр public art» (мистецтво в громадських інтересах). Проблема адаптації сучасної мистецької термінології у вітчизняних дослідженнях вуличного мистецтва. Вуличне явище як соціокультурне явище. Витоки вуличного мистецтва у містах Америки та Європи.

Тема 2. Соціокультурна та мистецька специфіка різновидів вуличного мистецтва

Поняття «графіті». Прототипи сучасного графіті у світовій художній культурі. Історія розвитку графіті. Рейтери – графіті-художники. Теги (*tags*) – як елемент ідентифікації зі спільнотою вуличних митців. Зародження та становлення графіті в США та Європі. Центри графіті-руху. Феноменологічне ядро графіті за М. Лур'є. Легальні та нелегальні графіті. Класифікація графіті. Поняття «муралі». Специфіка створення та інституалізації. Різновиди вуличного мистецтва: madonnari або street-painting, світлове графіті, yarnbombing (в'язане графіті), вуличні інсталяції з використанням ляльок та іграшок, звукові інсталяції тощо.

Семінарське заняття № 1: Графіті та муралі України: відео-екскурсії.

РОЗДІЛ 2. ДИНАМІКА ТА СПЕЦИФІКА РОЗВИТКУ СВІТОВОГО ТА ВІТЧИЗНЯНОГО СТРІТ-АРТУ

Тема 3. Стріт-арт: філософія, правила, етикет

Основні детермінанти виникнення вуличних мистецьких практик. Типи вуличних художників. Специфіка формування спільноти вуличних художників. Вуличне мистецтво та його філософія протесту. Стара та нова школа вуличних художників: від супротиву до співпраці з суспільством. Етика та «кодекс честі» вуличних майстрів. Специфіка комунікації вуличних художників. Мова вуличних художників як форми маніфестації та ідентифікації.

Семінарське заняття № 2: Специфіка субкультури вуличних митців: інтерв'ю.

Тема 4. Вуличне мистецтво в соціокультурному ландшафті міста: імідж, проблема адаптивності та сприйняття

Вуличне мистецтво чи вандалізм: проблема сприйняття. Питання правового регулювання стріт-арту. Процеси адаптивності вуличного мистецтва в соціокультурний простір міста. Методи інтеграції вуличного мистецтва в культурну матрицю урбаністичного середовища. Вплив вуличного мистецтва на формування іміджу міста. Вуличне мистецтво і консюмеризм: проблема взаємодії. Естетика стріт-арту в fashion-індустрії. Особливості взаємодії рекламних індустрій та вуличного мистецтва.

Семінарське заняття № 3: Стріт-арт об'єкти як частина міста: мапування.

Тема 5. Закордонна мозаїка стріт-арту

Розвиток моралізму в Північній Америці та Мексиці. Мексиканський муралізм як мистецтво протесту. Вуличне мистецтво США: від джерел до сучасності. Кіт Харінг, Жан-Мішель Баскія, Сін, Кейс 2, КЕП, Донді, ТАКІ, Джоз, Ізі та ін. – творці культури графіті. Специфіка розвитку стінопису в Канаді. Революційна образотворчість муралів в Латинській Америці. Особливості вуличного мистецтва в Центральній та Східній Європі. Берлінський мур як одне із найбільших графіті-полотен у Європі. Дієго Рівера, Альфаро Сікейрос, Деріл Маккрей, Лі Кінйонес, Джеф Аерозоль, Міс Тік, Зевс та ін. Феномен Бенксі. Особливості розвитку вуличного мистецтва у країнах Близького Сходу, Африки та Азії.

Семінарське заняття № 4: Імена, які пишуть історію вуличного-мистецтва: Бенксі.

Тема 6. Розвиток українського вуличного мистецтва: проблеми та перспективи

Вітчизняний простір вуличного мистецтва: сучасні тенденції розвитку. Вітчизняні вуличні художники та творчі групи: відомі роботи та їх тематика. Особливості розвитку вуличного

мистецтва у Києві, Харкові, Львові, Одесі, Луцьку та ін. містах України. Міжнародна співпраця у розвитку та популяризації вітчизняного вуличного мистецтва. Участь українських вуличних митців у міжнародних урбаністичних мистецьких проєктах. Фестивалів і проєкти урбан-арту в Україні. Специфіка репрезентації ідеї патріотизму у працях вітчизняних вуличних митців.

Семінарське заняття № 5: Ідеї патріотизму у вітчизняному вуличному мистецтві.

2. СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Назви розділів і тем	Кількість годин											
	денна форма						Заочна форма					
	усього	у тому числі					усього	у тому числі				
		го	л	п	с	інд		с.р.	л	п	с	інд
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Розділ 1. Основні теоретичні засади вуличних мистецьких практик сучасності												
Тема 1. Вуличне мистецтво: основні дефініції поняття	10	2				8						
Тема 2. Соціокультурна та мистецька специфіка різновидів вуличного мистецтва	25	6		2		17						
Разом за розділом 1	35	8		2		25						
Розділ 2. Динаміка та специфіка розвитку світового та вітчизняного стріт-арту												
Тема 3. Стріт-арт: філософія, правила, етикет	10	2		2		6						
Тема 4. Вуличне мистецтво в соціокультурному ландшафті міста: імідж, проблема адаптативності та сприйняття	15	4		2		9						
Тема 5. Закордонна мозаїка стріт-арту	20	4		2		14						
Тема 6. Розвиток українського вуличного мистецтва: проблеми та перспективи	10	2		2		6						
Разом за розділом 2	55	12		8		35						
Усього годин	90	20		10		60						
ІНДЗ												
Усього годин	90	20		10		60						

3. СЕМІНАРСЬКІ ЗАНЯТТЯ

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1.	Графіті та мурали України: відео-екскурсії	2
2.	Специфіка субкультури вуличних митців: інтерв'ю	2
3.	Стріт-арт об'єкти як частина міста: мапування	2
4.	Імена, які пишуть історію вуличного-мистецтва: Бенксі	2
5.	Ідеї патріотизму у вітчизняному вуличному мистецтві	2
Усього:		10

4. САМОСТІЙНА РОБОТА

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1.	Проблема виникнення вуличного мистецтва: міста-колиски стріт-арту	8
2.	До питання різновидів вуличного мистецтва: світлове графіті, в'язане графіті, ляльки та іграшки	17
3.	Мова вуличних художників як семантичний засіб ідентифікації	6
4.	Розширення горизонтів адаптації вуличного мистецтва: бізнес, реклама, мода	9
5.	Вуличне мистецтво в країнах Близького Сходу, Африки та Азії	14
6.	Стріт-арт локації України: міста	6
Усього:		60

5. МЕТОДИ НАВЧАННЯ. ФОРМИ ПОТОЧНОГО ТА ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЮ

Методи навчання

З метою активізації навчально-пізнавальної діяльності здобувачів вищої освіти при вивченні дисципліни передбачаються наступні методи: проблемний виклад, пояснювально-ілюстративний (візуальний супровід – демонстрація ілюстрацій, відео та аудіо-фрагментів), репродуктивний; частково-пошуковий (пошук та аналіз джерел, фахової літератури, відео та аудіо-матеріалів з відповідної теми тощо); проектно-орієнтований – підготовка повідомлення/доповіді (презентації) з відповідними посиланнями на використані джерела та літературу, Інтернет-ресурси. Для самостійної роботи використовується також дослідницький метод: підготовка доповіді з презентацією; створення питальників, кросвордів, есе та ін. до відповідних тем; пошук візуального матеріалу в Інтернеті за тематикою навчальної дисципліни.

У процесі підготовки здобувачів вищої освіти застосовується також комбінування традиційних інформативних і нових соціально-психологічних методів – дискусійних методів, ігрових методів (рольові ігри), методи активного навчання (аналіз конкретних ситуацій, розв'язання проблемних задач, інтерактивні методи, технологія «мозкового штурму») тощо.

Форми поточного та підсумкового контролю

Фронтальне опитування на лекційному / семінарському занятті. Виконання завдань з пошуку візуального або фактичного матеріалу в аудиторії за допомогою смартфонів, ноутбуків, планшетів в глобальній інформаційній мережі Інтернет тощо. Виступ із повідомленням/доповіддю на семінарському занятті, здатність до особистої презентації та роботі у парі/групі. Письмовий залік.

№ з/п	Вид контролю	Методи контролю
1.	Поточний контроль	Контроль виконання завдань до лекційного матеріалу
		Оцінювання участі у семінарських заняттях
2.	Періодичний контроль	Опитування за вивченим матеріалом, взаємоконтроль (підготовка питань здобувач/здобувач)
3.	Самостійна робота	Виступ з презентацією, написання есе, питальників, аналіз літератури тощо
4.	Підсумковий контроль	Залік з урахуванням балів, отриманих за виконання завдань до лекційного матеріалу, участь у семінарських заняттях, самостійну роботу

Поточний контроль здійснюється під час відвідування здобувачами лекцій і проведення семінарських занять й має за мету перевірку рівня підготовленості здобувача до виконання конкретного завдання.

Підсумковий контроль проводиться у формі заліку за загальними для всіх здобувачів переліком питань. Під час підсумкового контролю враховуються результати роботи за усіма видами роботи упродовж всього періоду вивчення навчальної дисципліни.

Відпрацювання пропущених занять проводиться через певні види роботи (написання реферату, есе, написання доповіді з презентацією тощо) або співбесіди за змістом тем і питань, які пропустив здобувач.

Перезарахування результатів вивчення навчальної дисципліни, здобутих в інших закладах вищої освіти здійснюється на основі чинного законодавства та «Положення про порядок визначення академічної різниці та перезарахування результатів навчання (навчальних дисциплін) у Харківській державній академії культури (зі змінами)».

Розподіл балів, які отримують здобувачі освіти

Поточна успішність						Сам. робота	Залік	Усього
T1	T2	T3	T4	T5	T6			
1	9	7	9	8	8	18	40	100

Виконання завдань до лекційного матеріалу – 0-10 балів;

Робота на семінарських заняттях – 32 бали (тема 2 – 0-6 балів; тема 3 – 0-6 балів; тема 4 – 0-7 балів; тема 5 – 0-6 балів; тема 6 – 0-7 балів);

Самостійна робота – 18 балів;

Можлива кількість балів, набраних до підсумкової форми контролю:

60 балів

Підсумковий контроль – 40 балів

Всього: 100 балів.

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90 – 100	A	відмінно	зараховано
82-89	B	добре	
74-81	C		
64-73	D	задовільно	
60-63	E		
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

ІІІ. НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ

1. ПЛАНИ СЕМІНАРСЬКИХ ЗАНЯТЬ

Тема 2. Соціокультурна та мистецька специфіка різновидів вуличного мистецтва Семінарське заняття 1: Графіті та мурали України: відео-екскурсії» (2 год.)

Мета: Сформувати уявлення про графіті / мурали міста у просторі Харкова (чи іншого міста на вибір), здійснити інтерпретацію вуличних мистецьких практик в контексті масової культури ХХІ ст.; сформувати практичні навички створення відео-екскурсії.

Завдання:

Створити відео-екскурсію:

- екскурсійний маршрут має містити не менше 3-х локацій;
- інформаційний супровід має містити інформацію:
  - 1) назва міста;
  - 2) адреса, за якою знаходиться графіті чи мурал;
  - 3) зона створення (вулиця – фасад, стіна, підземний перехід тощо; внутрішній простір житлових будівель – стіни, стелі тощо);
  - 4) автор;
  - 5) назва муралу / графіті;
  - 6) історія та рік створення;
  - 7) особливості художнього стилю автора;
  - 8) сприйняття - Ваше враження / враження містян;
  - 9) додаткова інформація (за бажанням).

Презентація робіт та їх обговорення – на семінарському занятті.

Література:

1. Мурали Києва. Віртуальні екскурсії // <https://cutt.ly/TLoM2FP> [дата звернення: 07.07.2022].
2. Про що розповідають мурали в Києві // <https://cutt.ly/xLoMUOz> [дата звернення: 07.07.2022].
3. Станіславська К.І. Мистецько-видовищні форми сучасної культури: монографія; вид. друге, перероб. і доп. Київ : НАКККіМ, 2016. 352 с.
4. Шакер Р. Світовий атлас вуличного і графіті / пер. з англ. Київ : Mogenta Art Book, 2018. 406 с.
5. Шеменьова Ю.В. Мурали України у світовому стріт-арті: формотворення, пластичне моделювання, художньо-образні особливості. Дисертація на здобуття наукового ступеня доктора філософських наук. Спеціальність 023 – Образотворче мистецтво, декоративне мистецтво, реставрація. Київ, 2021. 437 с.

Тема 3. Стріт-арт: філософія, правила, етикет Семінарське заняття № 2: Специфіка субкультури вуличних митців: інтерв'ю (2 год.)

Мета: Сформувати уявлення про особливості формування та розвитку спільноти вуличних митців; сформувати практичні навички створення інтерв'ю.

Завдання:

Створити портретне інтерв'ю з вуличним художником (конкретизоване, орієнтовне на певну особистість або узагальнене). Інтерв'ю має містити від 5 до 10 запитань та розкривати особистість художника та/або особливості стріт-арт спільноти.

Презентація робіт та їх обговорення – на семінарському занятті.

Література:

1. «А вночі, таке враження, Земля зупиняється, щоб ти сів помалювати», – художник Андрій Присяжнюк (інтерв'ю з Андрієм Присяжнюком) // <https://cutt.ly/hLjB6KB> [дата звернення: 10.07.2022].
2. «Малюю на вулиці, бо це – свобода, тут цензури немає» (інтерв'ю з Андрієм Бойко) // <https://cutt.ly/GLjChqR> [дата звернення: 10.07.2022].
3. Андрій Кальков, стріт-артер: Моя творчість – це безмовно-медитативний діалог із глядачем (інтерв'ю з Андрієм Кальковим) // <https://cutt.ly/sLjK6Je> [дата звернення: 10.07.2022].
4. Вуличний художник про львівські мурали, графіті-фестивалі на Сихові і майбутнє району (інтерв'ю з Тарасом Довгалюком) // <https://cutt.ly/6LjKyM5> [дата звернення: 10.07.2022].
5. Гамлет – про вуличне мистецтво, війну і Харків (інтерв'ю з Гамлетом Зіньківським) // <https://cutt.ly/1LjV3ER> [дата звернення: 10.07.2022].
6. Інтерв'ю з художником Гамлетом Зіньковським // <https://cutt.ly/YLjLOZC> [дата звернення: 10.07.2022].
7. Симоніна Н. Класифікація сучасного телевізійного інтерв'ю // Науковий вісник Ужгородського університету. 2012. Вип. 27. С. 180-184.

**Тема 4. Вуличне мистецтво в соціокультурному ландшафті міста:
імідж, проблема адаптивності та сприйняття
Семінарське заняття № 3: Стріт-арт об'єкти як частина міста:
мапування (2 год.)**

Мета: Сформувати практичні навички з мепенінгу об'єктів вуличного мистецтва на прикладі м. Харків.

Завдання:

1. Ознайомитись з інструкцією з використання цифрових інструментів Google – «Мої карти». Визначити адреси від 3 до 5 об'єктів вуличного мистецтва графіті чи муралів на вибір.
2. Позначити на мапі м. Харків від 3 до 5 об'єктів вуличного мистецтва графіті чи муралів на вибір.

Література:

1. Мапа графіті Гамлета Зіньківського у Харкові // <https://mural.kh.ua/map-gamlet-graffiti/> [дата звернення: 07.07.2022].
2. Мапа муралів та арт-об'єктів Харкова // <https://mural.kh.ua/mural-map/> [дата звернення: 10.07.2022].
3. Усі найцікавіші мурали Києва // <https://cutt.ly/BLkFXOp> [дата звернення: 10.07.2022].
4. Цифрові інструменти Google для ЗВО та ЗФПО. Лекція до 4 модуля // <https://cutt.ly/bLkDVaA> [дата звернення: 10.07.2022].

Тема 5. Закордонна мозаїка стріт-арту
Семінарське заняття № 4: Імена, які пишуть історію вуличного-мистецтва:
Бенксі (2 год.)

Мета: Сформувати уявлення про світогляд вуличних художників, специфіку творчості та натхнення на сучасному етапі розвитку.

Попередня підготовка: переглянути стрічку «Вихід через сувенірну крамницю» - реж. Бенксі / «Exit Through the Gift Shop».

Запитання:

1. «Вихід через сувенірну крамницю» – загальна характеристика фільму: жанр, тематика, короткий зміст.
2. «Вихід через сувенірну крамницю» як стріт-арт хроніка.
3. Соціальні проблеми у фільмі «Вихід через сувенірну крамницю».
4. Дискусії щодо реалій та міфів вуличного мистецтва у фільмі «Вихід через сувенірну крамницю».

Література:

1. DeTurk S. The “Banksy Effect” and Street Art in the Middle East // SAUC – Journal. 2015. Vol.1. No.1. P. 22-30.
2. Exit Through the Gift Shop // <https://cutt.ly/qLzRTWJ> [дата звернення: 11.07.2022].
3. Gastman R., Neelon C., Smyrski A., Street World: Urban Culture and Art from Five Continents. New York, NY: Abrams Books, 2007. 396 p.
4. Бенксі // <https://cutt.ly/ALzS49L> [дата звернення: 11.07.2022].
5. Станіславська К.І. Тенденції розвитку художнього графіті у Європі ХХ-ХХІ століття // Культура і Сучасність. 2010. № 2. С. 182-190.

Тема 6. Розвиток українського вуличного мистецтва: проблеми та перспективи
Семінарське заняття № 5: Ідеї патріотизму у вітчизняному вуличному мистецтві (2 год.)

Мета: Сформувати уявлення про специфіку репрезентації ідеї патріотизму у працях вітчизняних вуличних митців.

Запитання:

1. Патріотичний стріт-арт: загальна характеристика.
2. Розвиток патріотичної тематики після 2014 р.
3. Патріотичні мурали 2022 р.: героїзм та незламність українського народу очима вуличних митців.
4. Міжнародна стріт-арт підтримка під час повномасштабного вторгнення РФ в Україну.

Література:

1. Мурали зі всього світу: як вуличні художники підтримують Україну // <https://cutt.ly/1LndSMv> [дата звернення: 12.07.2022].
2. Навігатор по муралам: Київ // <https://cutt.ly/HLndvCx> [дата звернення: 12.07.2022].
3. Патріотичний мурал. Художники тримають свій мистецький фронт // <https://cutt.ly/OLnpc4d> [дата звернення: 12.07.2022].
4. Пес Патрон і не лише: 10 патріотичних муралів, які з'явилися під час великої війни // <https://cutt.ly/ALnsbyQ> [дата звернення: 12.07.2022].
5. Стінопис української боротьби: у світі створюють оригінальні мурали на підтримку України // <https://cutt.ly/XLnfwwp> [дата звернення: 12.07.2022].

6. Стріт-арт-батальйон. Добірка муралів на підтримку України, що з'являються по всьому світу // <https://cutt.ly/fLnfUm1> [дата звернення: 12.07.2022].
7. У Запоріжжі відкрили патріотичний мурал «Доба нескорених» // <https://cutt.ly/ILnaoV3> [дата звернення: 12.07.2022].
8. Шеменьова Ю.В. Мурали України у світовому стріт-арті: формотворення, пластичне моделювання, художньо-образні особливості. Дисертація на здобуття наукового ступеня доктора філософських наук. Спеціальність 023 – Образотворче мистецтво, декоративне мистецтво, реставрація. Київ, 2021. 437 с.

2. ЗАВДАННЯ ДЛЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ

Самостійна робота – це різноманітні види індивідуальної і колективної діяльності здобувачів вищої освіти, які здійснюються в позааудиторний час за завданнями викладача, під його керівництвом, але без його безпосередньої участі.

У відповідності до структури навчальної дисципліни кожна тема змістового розділу включає в себе самостійне вивчення матеріалу. Останнє націлене на розвиток у здобувачів вищої освіти самостійності у пізнавальній діяльності, оволодінні знаннями, застосуванні отриманих знань не тільки у навчанні, а й у подальшій професійній діяльності. Оволодіння навичками планування та функціональної, успішної реалізації самостійної роботи є важливим з огляду на концепцію «Навчання упродовж усього життя» як істотного елемента Зони європейської вищої освіти. Самостійна робота та робота на практичних, семінарських заняттях спрямована на оволодіння *soft skills* (т. зв. «м'якими навичками», «соціальними навичками», «універсальними навичками» чи «навичками успішності»), що дозволяють випускникам ХДАК у перспективі бути успішними на своєму робочому місці. До *soft skills* зараховують навички комунікації, лідерство, здатність брати на себе відповідальність і працювати в критичних умовах, вміння полагоджувати конфлікти, працювати в команді, управляти своїм часом, розуміння важливості дедлайнів, здатність логічно і системно мислити, креативність та інше.

Форми виконання самостійної роботи:

- Презентація – від 10 слайдів (текстового та ілюстративного матеріалу);
- Питальник – від 10 питань;
- Тести від 10 питань (питання та 3-4 варіанти відповіді, останній рядок ключі – правильні варіанти відповідей);
- Реферат – 10-15 сторінок (титольний аркуш, актуальність теми, виклад основного матеріалу з посиланнями, висновки, список літератури, оформлений за [ДСТУ 8302:2015](#));
- Есе – від 3 сторінок (невеликий за обсягом прозовий [твір](#), що має довільну композицію і висловлює індивідуальні думки та враження з конкретного приводу чи питання);
- Ілюстрації – від 10 ілюстрацій з відповідною характеристикою зображення – інформація включає коротке повідомлення щодо зображення, персоналії, об'єкту, року тощо;
- Огляд літератури – 2-3 статті або 1 монографія, яка відповідає тематиці (автор статті, назва, бібліографічні посилання за [ДСТУ 8302:2015](#), короткий опис – актуальність, виклад основного матеріалу, висновки).
- Інтерв'ю (виконується в парі бали зараховуються усім учасникам). За відповідною темою чи питанням до теми створюється короткий відео-ролик, бесіда кореспондента (інтерв'юера) з іншою особою, яка дає короткі, ємні відповіді на поставлені питання (до 10 питань).
- Відео-ролик до авторського блогу, в якому міститься повідомлення щодо теми чи питання до теми, огляду рекомендованої літератури до теми. Ролик може містити елементи запропонованих варіантів виконання самостійної роботи.
- Інший варіант виконання самостійної роботи (попередньо узгоджений з викладачем).

Тема 1. Проблема виникнення вуличного мистецтва: міста-колиски стріт-арту

Самостійна робота здобувачів вищої освіти: 8 год.

Мета: Сформувати уявлення про витоки вуличного мистецтва у відомих містах Америки та Європи.

Запитання:

1. Нью-Йорк як стріт-арт Мекка: зародження та становлення вуличного мистецтва.
2. Міста Європи як осередки виникнення вуличного мистецтва:
  - 2.1 Лондон;
  - 2.2 Берлін. Берлінська стіна в історії стріт-арту;
  - 2.3 Афіни;
  - 2.4 Мадрид;
  - 2.5 місто на вибір.

Література:

8. Шеменьова Ю.В. Мурали України у світовому стріт-арті: формотворення, пластичне моделювання, художньо-образні особливості. Дисертація на здобуття наукового ступеня доктора філософських наук. Спеціальність 023 – Образотворче мистецтво, декоративне мистецтво, реставрація. Київ, 2021. 437 с.
9. Kwon M. For Hamburg: Public Art and Urban Identities // <https://cutt.ly/sLrWHnA> [дата звернення: 06.07.2022].
10. Gastman R., Neelon C. A HISTORY OF AMERICAN GRAFFITI // <https://cutt.ly/ULrFjJ9> [дата звернення: 06.07.2022].
11. 3 вулиці у вічність: легендарні приклади вуличного мистецтва // <https://cutt.ly/oLyJqbg> [дата звернення: 06.07.2022].
12. Стінопис : від Філадельфії до Рабата // <https://cutt.ly/jLyJRDb> [дата звернення: 06.07.2022].
13. Gastman R., Neelon C., Smyrski A., Street World: Urban Culture and Art from Five Continents. New York, NY: Abrams Books, 2007. 396 p.
14. Little C. (ed.) Reimagining America: The Arts of Social Change. Philadelphia: New Society Publishers, 1990. 364 p.

Тема 2. До питання різновидів вуличного мистецтва: світлове графіті, в'язане графіті, ляльки та іграшки

Самостійна робота здобувачів вищої освіти: 17 год.

Мета: Сформувати уявлення про специфіку таких форм вуличного мистецтва як світлове графіті, в'язане графіті, вуличні інсталяції з використанням ляльок та іграшок.

Запитання:

1. Світлове графіті у просторі вуличного мистецтва.
2. Yarnbombing або в'язане графіті як вид вуличної інсталяції.
3. Ляльки та іграшки у вуличному мистецтві.

Література:

1. Станіславська К.І. Мистецько-видовищні форми сучасної культури: монографія; вид. друге, перероб. і доп. Київ : НАКККіМ, 2016. 352 с. (С. 121-123).

2. Ганін П.С., Віюк С.А. Суперграфіка: потенціал різновидів вуличного мистецтва в сучасній архітектурі // Студентський Вісник Національного університету водного господарства та природокористування. 2015. Вип. 2 (4). С. 3-6.
3. Міро І. М. Особливості стріт-арту як феномена сучасного мистецтва // Культура і сучасність. 2018. № 2. С. 261-266.
4. Станіславська К. І. Артмоб: художня акція у просторі вуличного мистецтва // Науковий вісник Київського національного університету театру, кіно і телебачення імені І. К. Карпенка-Карого. 2018. Вип. 23. С. 52-55.
5. Станіславська К.І. Звукова інсталяція у просторі вуличного мистецтва // Мистецтвознавчі записки. 2017. Вип. 32. С. 151-159.
6. Фесенко Г. Гендерночутливі локації в урбанізованому просторі // <https://cutt.ly/eLoOwWv> [дата звернення: 07.07.2022].

Тема 3. Мова вуличних художників як семантичний засіб ідентифікації

Самостійна робота здобувачів вищої освіти: 6 год.

Мета: Сформувати уявлення про особливості мови вуличних художників як форми маніфестації та ідентифікації.

Запитання:

1. Специфіка комунікації вуличних художників.
2. Сленг як засіб ідентифікації та самоманіфестації.
3. Мова графіті-спільноти як соціальний протест.

Література:

1. Jameson D. Street Art, Advertising and Ethics // <https://cutt.ly/bLa8d5y> [дата звернення: 08.07.2022].
2. Van Loon J. “Just writing your name?” An analysis of the spatial behaviour of graffiti writers in Amsterdam // Belgeo Online. 2014. 3. Online since 19 December 2014, connection on 10 December 2020 // <https://cutt.ly/jLfFepu> [дата звернення: 09.07.2022].
3. Графіті-жаргон // <https://cutt.ly/pLf8cNe> [дата звернення: 08.07.2022].
4. Красовська З. В. Символіка графіті як семантичний засіб міського життя // Вісник НТУУ «КПІ». Філософія. Психологія. Педагогіка : збірник наукових праць. 2007. № 2(20). Ч. 2. С. 125–128.
5. Міхно Н. Елементи стріт-арту у семантико-синтагматичному просторі міста // Грані. 2019. Т. 22. № 12. С. 15-22.
6. Станіславська К.І. Мистецько-видовищні форми сучасної культури: монографія; вид. друге, перероб. і доп. Київ : НАКККиМ, 2016. 352 с.

Тема 4. Розширення горизонтів адаптації вуличного мистецтва: бізнес, реклама, мода

Самостійна робота здобувачів вищої освіти: 9 год.

Мета: Сформувати уявлення про особливості взаємодії вуличного мистецтва з комерційними компаніями.

Запитання:

1. Вуличне мистецтво і консюмеризм: проблема взаємодії.
2. Естетика стріт-арту в fashion-індустрії.
3. Особливості взаємодії рекламних індустрій та вуличного мистецтва.

Література:

1. Borghini S., Visconti L. M., Anderson L. Symbiotic postures of commercial advertising and street art // The Journal of Advertising. 2010. vol. 39. no. 3. P. 113-126.
2. Hampson M. F. Rebranding Street Art: An Examination of Street Art and Evolution into Mainstream Advertising, Branding, and Propaganda // <https://cutt.ly/hLkIxdG> [дата звернення: 10.07.2022].
3. Кричфалуший А. Е., Алданькова Г. В. Стріт-арт як інструмент ембїєнт медїа // Журналістика та реклама: вектори взаємодїї : тези доп. ІІ Міжнар. наук.-практ. конф. (Київ, 24 березня 2021 р.) / відп. ред. А.А. Мазараки. Київ : Київ. нац. торг.-екон. ун-т, 2021. С. 171-175.
4. Оганесян С. Графіті та фешн-арт як інноваційні тенденції мистецтва та бізнесу / С. Оганесян, А. Василенко // Інноватика в освіті, науці та бізнесі: виклики та можливості : матеріали ІІ Всеукраїнської конференції здобувачів вищої освіти і молодих учених, м. Київ, 18 листопада 2021 року. Т. 2. Київ : КНУТД, 2021. С. 142-146.

Тема 5. Вуличне мистецтво в країнах Близького Сходу, Африки та Азїї

Самостійна робота здобувачів вищої освіти: 14 год.

Мета: Сформуванати уявлення про особливості розвитку вуличного мистецтва у країнах Близького Сходу, Африки та Азїї.

Запитання:

1. Особливості розвитку вуличного мистецтва у країнах Близького Сходу.
2. Особливості розвитку вуличного мистецтва у країнах Африки.
3. Особливості розвитку вуличного мистецтва у країнах Азїї.

Література:

1. Шеменьова Ю.В. Мурали України у світовому стрїт-артї: формотворення, пластичне моделювання, художньо-образні особливості. Дисертація на здобуття наукового ступеня доктора філософських наук. Спеціальність 023 – Образотворче мистецтво, декоративне мистецтво, реставрація. Київ, 2021. 437 с.
2. Станїславська К.І. Мистецько-видовищні форми сучасної культури: монографія; вид. друге, перероб. і доп. Київ : НАКККїМ, 2016. 352 с.
3. Шеменьова Ю. В. Сучасні мурали у контексті стрїт-арту Марокко // Українська культура: минуле, сучасне, шляхи розвитку. 2019. Вип. 2019. С. 95-99.
4. Gastman R., Neelon C., Smyrski A., Street World: Urban Culture and Art from Five Continents. New York, NY: Abrams Books, 2007. 396 p.

Тема 6. Стріт-арт локації України: міста

Самостійна робота здобувачів вищої освіти: 6 год.

Мета: Сформуванати уявлення про розвиток вуличного мистецтва в містах України.

Запитання:

1. Особливості розвитку вуличного мистецтва у м. Київ: локації, імена, теми.
2. Особливості розвитку вуличного мистецтва у м. Харків: локації, імена, теми.
3. Особливості розвитку вуличного мистецтва у м. Львів: локації, імена, теми.

4. Особливості розвитку вуличного мистецтва у м. Одеса: локації, імена, теми.
5. Особливості розвитку вуличного мистецтва у м. Луцьк: локації, імена, теми.
6. Особливості розвитку вуличного мистецтва у м. (на вибір): локації, імена, теми.

Література:

1. Ayzov V., Chuieva O. Murals and their evolution and typology in the space of the urban environment on the example of Kyiv // <https://cutt.ly/FLyLy2S> [дата звернення: 06.07.2022].
2. Гаврилаш І. С. Мурали та графіті в сучасній Україні: особливості та відмінності // Культура України. 2018. Вип. 62. С. 235-244.
3. Гаврилюк Б. Аналіз стінопису та графіті на прикладах робіт «Kickit art studio». Вулична галерея мистецтва // Народознавчі зошити. 2020. № 3 (153). С. 652-659.
4. Гаврилюк Б. Український мурал-арт у контексті світового мистецтва // Вісник Львівської національної академії мистецтв. 2018. Вип. 37. С. 241-254.
5. Думасенко С. Мурал-арт у контексті мистецтвознавчої теорії / С. Думасенко, І. Татарова // Аркадія. 2016. № 1. С. 44-48.
6. Кузнецова І. О. Особливості візуального відображення спортивного життя у вуличному мистецтві України / І. О. Кузнецова, О. В. Лільчицький // Art and Design. 2020. № 2 (10). С. 61-72.
7. Отрішко М. А. Мурал як об'єкт вуличного мистецтва у культурному просторі сучасного міста // Синергія в культурному просторі сучасності: зб. матеріалів Міжн. наук.-практич. конф. (29 – 30 березня 2018 р.). Київ : КНУКіМ, 2018. С. 188-191.
8. Свистун Д.О. Стріт-арт Гамлета Зінківського: мистецтво чи вандалізм? // <https://cutt.ly/XLq6mTK> [дата звернення: 05.07.2022].
9. Шеменьова Ю.В. Мурали України у світовому стріт-арті: формотворення, пластичне моделювання, художньо-образні особливості. Дисертація на здобуття наукового ступеня доктора філософських наук. Спеціальність 023 – Образотворче мистецтво, декоративне мистецтво, реставрація. Київ, 2021. 437 с.

3. ПИТАННЯ ДО ПІДСУМКОВОЇ ФОРМИ КОНТРОЛЮ

1. Вуличне мистецтво в контексті процесів глобалізації.
2. Дефініції поняття «public art» «street art».
3. Вуличне явище як соціокультурне явище.
4. Поняття «графіті». Класифікація графіті.
5. Зародження та становлення графіті в США.
6. Зародження та становлення графіті в Європі.
7. Поняття «мурали». Специфіка створення та інституалізації.
8. Madonnari або street-painting як вид вуличного мистецтва.
9. Основні детермінанти виникнення графіті.
10. Вуличне мистецтво та його філософія протесту.
11. Етика та «кодекс честі» вуличних художників.
12. Вуличне мистецтво чи вандалізм: проблема сприйняття.
13. Процеси адаптивності вуличного мистецтва в соціокультурний простір міста.
14. Вплив вуличного мистецтва на формування іміджу міста.
15. Розвиток моралізму в Північній Америці та Мексиці.
16. Вуличне мистецтво США: від джерел до сучасності.
17. Специфіка розвитку стінопису в Канаді та Латинській Америці.
18. Особливості вуличного мистецтва в Центральній та Східній Європі.
19. Вітчизняний простір вуличного мистецтва: сучасні тенденції розвитку.
20. Вітчизняні вуличні художники: відомі роботи та їх тематика.

21. Вітчизняні вуличні творчі групи: відомі роботи та їх тематика.
22. Міжнародна співпраця у розвитку та популяризації вітчизняного вуличного мистецтва.
23. Патріотичний стріт-арт: загальна характеристика.
24. Розвиток патріотичної тематики після 2014 р.
25. Патріотичні мурали 2022 р.: героїзм та незламність українського народу очима вуличних митців.
26. Міжнародна стріт-арт підтримка під час повномасштабного вторгнення РФ в Україну.
27. Світлове графіті у просторі вуличного мистецтва.
28. Yarnbombing або в'язане графіті як вид вуличної інсталяції.
29. Ляльки та іграшки у вуличному мистецтві.
30. Специфіка комунікації вуличних художників.
31. Сленг як засіб ідентифікації та самоманіфестації.
32. Мова графіті-спільноти як соціальний протест.
33. Вуличне мистецтво і консюмеризм: проблема взаємодії.
34. Естетика стріт-арту в fashion-індустрії.
35. Особливості взаємодії рекламних індустрій та вуличного мистецтва.

4. РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ

Основна література:

1. Bates L. Bombing, Tagging, Writing: An Analysis of the Significance of Graffiti and Street Art. 2014 // <https://cutt.ly/HLrGxhA> [дата звернення: 06.07.2022].
2. Borghini S., Visconti L. M., Anderson L. Symbiotic postures of commercial advertising and street art // The Journal of Advertising. 2010. vol. 39. no. 3. P. 113-126.
3. Gastman R., Neelon C. A HISTORY OF AMERICAN GRAFFITI // <https://cutt.ly/ULrFjJ9> [дата звернення: 06.07.2022].
4. Gastman R., Neelon C., Smyrski A., Street World: Urban Culture and Art from Five Continents. New York, NY: Abrams Books, 2007. 396 p.
5. Hampson M. F. Rebranding Street Art: An Examination of Street Art and Evolution into Mainstream Advertising, Branding, and Propaganda // <https://cutt.ly/hLkIxdG> [дата звернення: 10.07.2022].
6. Kwon M. For Hamburg: Public Art and Urban Identities // <https://cutt.ly/sLrWHnA> [дата звернення: 06.07.2022].
7. Little C. (ed.) Reimagining America: The Arts of Social Change. Philadelphia: New Society Publishers, 1990. 364 p.
8. Кайс З. В. Залучення соціальних інститутів до графіті-дискурсу як шлях подолання вандалізму // Вісник НТУУ «КПІ». Філософія. Психологія. Педагогіка. 2013. Вип. 1. С. 32-39.
9. Кайс З. В. Суперечливість і неоднозначність графіті (репрезентація смислу та руйнація урбаністичного простору) // Вісник Дніпропетровського університету. Серія : Філософія. Соціологія. Політологія. 2012. Т. 20. Вип. 22(4). С. 156-161.
10. Станіславська К.І. Звукова інсталяція у просторі вуличного мистецтва // Мистецтвознавчі записки. 2017. Вип. 32. С. 151-159.
11. Станіславська К.І. Мистецько-видовищні форми сучасної культури: монографія; вид. друге, перероб. і доп. Київ : НАКККіМ, 2016. 352 с.
12. Станіславська К.І. Тенденції розвитку художнього графіті у Європі XX-XXI століття // Культура і Сучасність. 2010. № 2. С. 182-190.
13. Шактер Р. Світовий атлас вуличного графіті / пер. з англ. Київ : Mogenta Art Book, 2018. 406 с.
14. Шеменьова Ю.В. Мурали України у світовому стріт-арті: формотворення, пластичне моделювання, художньо-образні особливості. Дисертація на здобуття наукового

ступеня доктора філософських наук. Спеціальність 023 – Образотворче мистецтво, декоративне мистецтво, реставрація. Київ, 2021. 437 с.

Додаткова література:

15. Abyzov V., Chuieva O. Murals and their evolution and typology in the space of the urban environment on the example of Kyiv // <https://cutt.ly/FLyLy2S> [дата звернення: 06.07.2022].
16. Bonadio E. Street art, graffiti and the moral right of integrity: Can artists oppose the destruction and removal of their works? // Nuart Journal. 2018. Volume 1. Number 1. P. 17–22 // <https://cutt.ly/eLsYHm3> [дата звернення: 08.07.2022].
17. Chused R. Moral Rights: The Anti-Rebellion Graffiti Heritage of 5Pointz // COLUMBIA JOURNAL OF LAW & THE ARTS. 2018. P. 583-639 // <https://cutt.ly/jLsDOPq> [дата звернення: 08.07.2022].
18. DeTurk S. The “Banksy Effect” and Street Art in the Middle East // SAUC – Journal. 2015. Vol.1. No.1. P. 22-30.
19. Gomez M. A. The Writing on Our Walls: Finding Solutions Through Distinguishing Gr Distinguishing Graffiti Art from Graffiti Vandalism // University of Michigan Journal of Law Reform. 1993. Volume 26. P. 633-707 // <https://cutt.ly/CLdQJfo> [дата звернення: 08.07.2022].
20. Jameson D. Street Art, Advertising and Ethics // <https://cutt.ly/bLa8d5y> [дата звернення: 08.07.2022].
21. Maslyak P. O., Gryniuk O. Y., Kazantseva K. A. Influence of street-art on the formation of city image and the principles of street-art geographical zones // Вісник Харківського національного університету імені В.Н. Каразіна. Серія: Геологія. Географія. Екологія. 2017. Вип. 46. С. 106-112.
22. McAuliffe C. Graffiti or Street Art? Negotiating the Moral Geographies of the Creative City // <https://cutt.ly/qLsU3rd> [дата звернення: 08.07.2022].
23. Van Loon J. “Just writing your name?” An analysis of the spatial behaviour of graffiti writers in Amsterdam // Belgeo Online. 2014. 3. Online since 19 December 2014, connection on 10 December 2020 // <https://cutt.ly/jLfFepu> [дата звернення: 09.07.2022].
24. Willard M.B. Vandals or Visionaries? The Ethical Criticism of Street Art // Essays in Philosophy. 2016. Volume 17. P. 95-124 // <https://cutt.ly/gLsCdh0> [дата звернення: 08.07.2022].
25. Wrest R. Graffiti as Vandalism: an Analysis of the Intentions, Influence, and Growth of Graffiti. 2012. 92 p. // <https://cutt.ly/rLdUDPp> [дата звернення: 08.07.2022].
26. Гаврилаш І. С. Мурал-арт в контексті масової культури ХХІ століття // Питання культурології. 2018. № 34. С. 133-142.
27. Гаврилаш І. С. Мурали та графіті в сучасній Україні: особливості та відмінності // Культура України. 2018. Вип. 62. С. 235-244.
28. Гаврилюк Б. Аналіз стінопису та графіті на прикладах робіт «Kickit art studio». Вулична галерея мистецтва // Народознавчі зошити. 2020. № 3 (153). С. 652-659.
29. Гаврилюк Б. Український мурал-арт у контексті світового мистецтва // Вісник Львівської національної академії мистецтв. 2018. Вип. 37. С. 241-254.
30. Ганін П.С., Віюк С.А. Суперграфіка: потенціал різновидів вуличного мистецтва в сучасній архітектурі // Студентський Вісник Національного університету водного господарства та природокористування. 2015. Вип. 2 (4). С. 3-6.
31. Графіті-жаргон // <https://cutt.ly/pLf8cNe> [дата звернення: 08.07.2022].
32. Данилова С. #ятакможу: правдивий Жан-Мішель Баскя // <https://cutt.ly/ELj5YPY> [дата звернення: 07.07.2022].
33. Думасенко С. Мурал-арт у контексті мистецтвознавчої теорії / С. Думасенко, І. Татарова // Аркадія. 2016. № 1. С. 44-48.
34. Єфімова А. Public art як феномен сучасного мистецтва: український досвід // Вісник Львівської національної академії мистецтв. 2011. Вип. 22. С. 100-113.
35. Єфімова А. Новітні мистецькі практики Public art: до питання термінології // Народознавчі зошити. 2011. № 6 (102). С. 1019-1024.

36. Єфімова А. Трансформація художніх практик в урбаністичних просторах кінця ХХ - початку ХХІ ст.: від традиційних форм до актуальних моделей // Вісник Львівської національної академії мистецтв. 2012. Вип. 23. С. 214-227.
37. Жигайло М.О. Проблема адаптивності вуличного мистецтва в соціокультурному просторі міста (український контекст) // Культура України : зб. наук. пр. / за заг. ред. В. Шейка. Харків : ХДАК, 2021. Вип. 74. С. 12-16.
38. Івашко О.Д. Реабілітація міського середовища засобами стріт-арту // Сучасні проблеми архітектури та містобудування. 2015. Вип. 41. С. 81-85.
39. Ключенко Е.О. Постмодерний стріт-арт протест: головні форми та риси // Вісник НАУ. Серія: Філософія. Культурологія. 2017. № 1 (25). С. 106-109.
40. Колісник, О. В., Пономарьова, Н. С. Муралі як засіб соціальних комунікацій. Порівняння світового досвіду // Art and Design. 2019. № 2. С. 62-72.
41. Красовська З. В. Символіка графіті як семантичний засіб міського життя // Вісник НТУУ «КПІ». Філософія. Психологія. Педагогіка : збірник наукових праць. 2007. № 2(20). Ч. 2. С. 125–128.
42. Кричфалуший А. Е., Алданькова Г. В. Стріт-арт як інструмент ембієнт медіа // Журналістика та реклама: вектори взаємодії : тези доп. ІІІ Міжнар. наук.-практ. конф. (Київ, 24 березня 2021 р.) / відп. ред. А.А. Мазаракі. Київ : Київ. нац. торг.-екон. ун-т, 2021. С. 171-175.
43. Кузнецова І. О. Особливості візуального відображення спортивного життя у вуличному мистецтві України / І. О. Кузнецова, О. В. Лільчицький // Art and Design. 2020. № 2 (10). С. 61-72.
44. Курафєєва І.В., Бершадська Д.Р. Правовий дуалізм стріт-арту: мистецтво vs вандалізм // Юридичний науковий електронний журнал. 2021. № 4. С. 233-235 // <https://cutt.ly/eLu21dK> [дата звернення: 07.07.2022].
45. Мапа графіті Гамлета Зіньківського у Харкові // <https://mural.kh.ua/map-gamlet-graffiti/> [дата звернення: 07.07.2022].
46. Мапа муралів та арт-об'єктів Харкова // <https://mural.kh.ua/mural-map/> [дата звернення: 10.07.2022].
47. Міро І. М. Особливості стріт-арту як феномена сучасного мистецтва // Культура і сучасність. 2018. № 2. С. 261-266.
48. Міхно Н. Елементи стріт-арту у семантико-синтагматичному просторі міста // Грані. 2019. Т. 22. № 12. С. 15-22.
49. Никоненко С.В. Формування позитивного іміджу міста, як необхідний компонент туристичної привабливості // Ефективна економіка. 2015. № 11 // <https://cutt.ly/fLzcRC3> [дата звернення: 11.07.2022].
50. Оганесян С. Графіті та фешн-арт як інноваційні тенденції мистецтва та бізнесу / С. Оганесян, А. Василенко // Інноватика в освіті, науці та бізнесі: виклики та можливості : матеріали ІІ Всеукраїнської конференції здобувачів вищої освіти і молодих учених, м. Київ, 18 листопада 2021 року. Т. 2. Київ : КНУТД, 2021. С. 142-146.
51. Отрішко М. А. Мурал як об'єкт вуличного мистецтва у культурному просторі сучасного міста // Синергія в культурному просторі сучасності: зб. матеріалів Міжн. наук.-практич. конф. (29 – 30 березня 2018 р.). Київ : КНУКіМ, 2018. С. 188-191.
52. Петровська Ю. Р., Петрович М.Б. Інтеграція мурал-арту в міське середовище // Науковий вісник будівництва. 2021. Т. 105. № 3. С. 265-271.
53. Правдохін В. В. Муралі як засіб переформатування міського простору // Архітектура, будівництво, дизайн в освітньому просторі / колект. монографія. С. 128-146 // <https://cutt.ly/4Lu2IEC> [дата звернення: 07.07.2022].
54. Свистун Д.О. Стріт-арт Гамлета Зіньківського: мистецтво чи вандалізм? // <https://cutt.ly/XLq6mTK> [дата звернення: 05.07.2022].
55. Симоніна Н. Класифікація сучасного телевізійного інтерв'ю // Науковий вісник Ужгородського університету. 2012. Вип. 27. С. 180-184.

56. Станіславська К. І. Артмоб: художня акція у просторі вуличного мистецтва // Науковий вісник Київського національного університету театру, кіно і телебачення імені І. К. Карпенка-Карого. 2018. Вип. 23. С. 52-55.
57. У Берліні відкрили музей графіті // <https://cutt.ly/qLu8YsB> [дата звернення: 07.07.2022]. Сайт музею Urban nation museum for urban contemporary art - <https://urban-nation.com/museum/>
58. Фесенко Г. Гендерночутливі локації в урбанізованому просторі // <https://cutt.ly/eLoOwWv> [дата звернення: 07.07.2022].
59. Фесенко Г. Естетика публічного простору міста в контексті філософії суб'єкта творчості // Актуальні проблеми філософії та соціології. 2018. № 10. С. 157-160.
60. Чікарькова М. Ю. Графіті як знак: семіотичний підхід до вивчення феномену // Вісник Маріупольського державного університету. Серія: Філософія, культурологія, соціологія. 2019. Вип. 18. С. 92-99.
61. Шеменьова Ю. В. Сучасні мурали у контексті стріт-арту Марокко // Українська культура: минуле, сучасне, шляхи розвитку. 2019. Вип. 2019. С. 95-99.
62. Шеменьова Ю. Порівняльний аналіз тематики мурал-арту Північної та Південної Америки (на прикладі стінописів Канади та Чилі) // Актуальні питання гуманітарних наук. 2020. Вип. 28. Т. 5. С. 244-251.
63. Шило О. В., Івашко О. Д. Монументальне мистецтво і стріт-арт в сучасному міському просторі // Науковий вісник будівництв ХНУБА. Харків. 2016. Вип. 2. С. 74-78.

Відео-матеріали:

64. Exit Through the Gift Shop // <https://cutt.ly/qLzRTWJ> [дата звернення: 11.07.2022].
65. Графіті – мистецтво чи хуліганство // <https://cutt.ly/tLo99at> [дата звернення: 07.07.2022].
66. Графіті як мистецтво // <https://cutt.ly/yLo4tS9> [дата звернення: 07.07.2022].
67. Дніпропетровські художники малюють на стінах // <https://cutt.ly/5Lo01rX> [дата звернення: 07.07.2022].
68. Дослідження графіті XI століття на стінах Софії Київської // <https://cutt.ly/OLo163V> [дата звернення: 07.07.2022].
69. Київське графіті увійшло до Книги рекордів України // <https://cutt.ly/sLo33CQ> [дата звернення: 07.07.2022].
70. Мурали зі всього світу: як вуличні художники підтримують Україну // <https://cutt.ly/1LndSMv> [дата звернення: 12.07.2022].
71. Мурали Києва. Віртуальні екскурсії // <https://cutt.ly/TLoM2FP> [дата звернення: 07.07.2022].
72. Мурали на підтримку України // <https://cutt.ly/2Lo4FIO> [дата звернення: 07.07.2022].
73. На фестивалі «Алярм» намалювали найдовше графіті у Львові // <https://cutt.ly/3Lo3k5V> [дата звернення: 07.07.2022].
74. Навігатор по муралам: Київ // <https://cutt.ly/HLndvCx> [дата звернення: 12.07.2022].
75. Навігатор по муралам: Львів // <https://cutt.ly/rLnaFq1> [дата звернення: 12.07.2022].
76. Патріотичний мурал. Художники тримають свій мистецький фронт // <https://cutt.ly/OLnpc4d> [дата звернення: 12.07.2022].
77. Про що розповідають мурали в Києві // <https://cutt.ly/xLoMUOz> [дата звернення: 07.07.2022].
78. Путівник по Києву: 16 найяскравіших і патріотичних стріт-арт шедеврів // <https://cutt.ly/ALnsuPg> [дата звернення: 12.07.2022].
79. Стінопис української боротьби: у світі створюють оригінальні мурали на підтримку України // <https://cutt.ly/XLnfwmp> [дата звернення: 12.07.2022].
80. У Київській Софії знайшли графіті польською, чеською, англійською та українською мовами // <https://cutt.ly/CLo2WG2> [дата звернення: 07.07.2022].
81. Цифрові інструменти Google для ЗВО та ЗФПО. Лекція до 4 модуля // <https://cutt.ly/bLkDVaA> [дата звернення: 10.07.2022].
82. Чи подобаються мурали киянам // <https://cutt.ly/TLo7maS> [дата звернення: 07.07.2022].

83. Як малюють мурали? (інтерв'ю з Олександром Корбаном) // <https://cutt.ly/ULo9tEd> [дата звернення: 07.07.2022].

Інтерв'ю:

84. «А вночі, таке враження, Земля зупиняється, щоб ти сів помалювати», - художник Андрій Присяжнюк (інтерв'ю з Андрієм Присяжнюком) // <https://cutt.ly/hLjB6KB> [дата звернення: 10.07.2022].
85. «Малюю на вулиці, бо це – свобода, тут цензури немає» (інтерв'ю з Андрієм Бойко) // <https://cutt.ly/GLjChqR> [дата звернення: 10.07.2022].
86. Андрій Кальков, стріт-артер: Моя творчість – це безмовно-медитативний діалог із глядачем (інтерв'ю з Андрієм Кальковим) // <https://cutt.ly/sLjK6Je> [дата звернення: 10.07.2022].
87. Вуличний художник про львівські мурали, графіті-фестивалі на Сихові і майбутнє району (інтерв'ю з Тарасом Довгалоюком) // <https://cutt.ly/6LjKyM5> [дата звернення: 10.07.2022].
88. Гамлет – про вуличне мистецтво, війну і Харків (інтерв'ю з Гамлетом Зінківським) // <https://cutt.ly/1LjV3ER> [дата звернення: 10.07.2022].
89. Інтерв'ю з художником Гамлетом Зінковським // <https://cutt.ly/YLjLQZC> [дата звернення: 10.07.2022].

Інформаційні ресурси Інтернет

1. Бібліотека Харківської державної академії культури – <http://lib-hdak.in.ua/>;
2. Національна бібліотека України імені В. І. Вернадського – <http://www.nbuv.gov.ua/node/123>;
3. Центральна наукова бібліотека Харківського національного університету ім. В. Н. Каразіна – <http://library.univer.kharkov.ua/OpacUnicode/>

Навчальне видання

СТРИТ-АРТ ЯК КУЛЬТУРНИЙ ФЕНОМЕН

програма та навчально-методичні матеріали з навчальної дисципліни

Галузь знань – 02 Культура і мистецтво

Спеціальність – 027 Музезнавство, пам'яткознавство

Освітньо-професійна програма – Культурна спадщина і пам'яткоохоронна діяльність

Рівень вищої освіти – перший (бакалаврський)

Розробник:

М.О. Жигайло, канд. культурології, викладач

Видається в авторській редакції